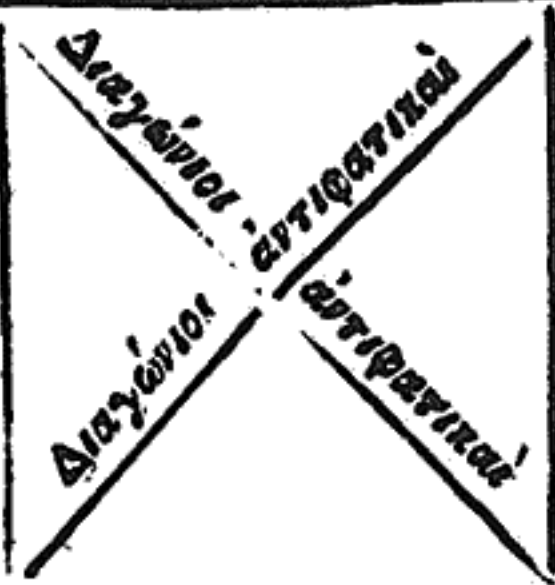

Καθόλου ἐναντία

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
οὐχὶ ἔτι πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ δίκαιος.
ἔτις ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ δίκαιος.

Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
οὐτὶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
πᾶς ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ δίκαιος.
ἔτι οὐ πᾶς ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ δίκαιος.

ἴπλητοι

Τίς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
οὐχὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
ἔτι πᾶς ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ δίκαιος.
ἔτι πᾶς ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ δίκαιος.

Μερικὰ ὑπεραντία

Οὐ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
ἔτι πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.
τίς ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶ δίκαιος.
ἔτι οὐδεὶς ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶ δίκαιος.

Περὶ τῶν μετὰ τρόπου Ἀποφάνσεων.

Τῶν εἰς τρία καθόλου τοῦ ἀποφαντικοῦ λόγου μερῶν, τὰ μετὰ δύο τότε εἰς ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου, καὶ τὸ ἐκ τείτου προσκατηγορουμένου, ἀποχρότως ἡμῖν μέχρι τοῦδε διήρθωται, πόσαι αἱ τύπων ἀντιφάσεις, τίνες σωμαληθόουσιν, ἢ συμφέδονται, ὅποσαι αἱ ἀντιφάσεις, τίς ἢ τούτων σωμακολούθησις, τίς ὁ ἔστος τῆς ἀρίστως τῆς ἰσοδυναμουσῶν, ἰδίους ἕκαστα καὶ οἱ διορισμαίαι. νῦν ἤδη καὶ περὶ τῆς μετὰ ἔστος ἀποφανσεων διασκεπτέον μετὰ τοῦ φιλοσόφου. τίνι λόγῳ καὶ ἐπὶ τούτων ἐκ τῆς καταφάσεων γίνονται αἱ ἀποφάνσεις. καὶ τίς πρὸς ἀλλήλας ἢ σωμακολούθησις. Πολὺ δὲ πρότερον διορισέον ἡμῖν περὶ ἔστος καὶ τῆς τούτου τάξεως ἐν ταῖς ἀποφανσεσι.

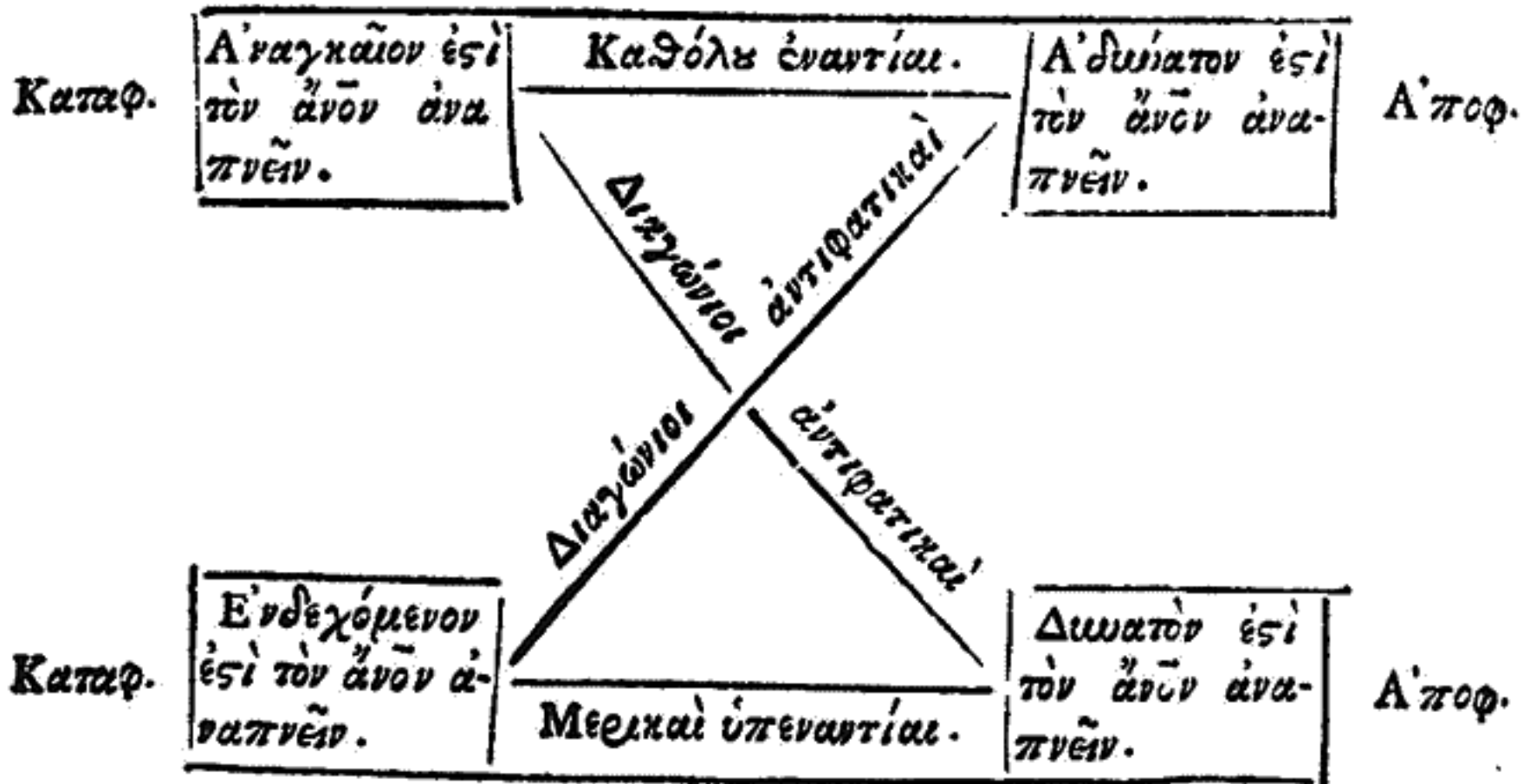
Τρόπος μετὰ οὗ κοινότερον λέγοιτ' αὖ πᾶσα φωνὴ κατὰ τι συμβεβηκός τινι

τὴν σημασίαν τῆς ἐν αἷς πρόσκειται λέξεων διορίζουσα. Πολυχειδῆς δὲ
 τῆς τοιούτων ἔσται τὸ πλῆθος, καὶ ἡμῖν οὐ πάντοτε περιληπτόν, καὶ περὶ
 τῆς οικείας φύσει οὐκ ἄπειρον. τῆς τε δὲ ὀνομάτων τὰ ἐπίθετα καὶ τῆς ἐπιρ-
 ρημάτων, πλὴν ὀλίγων, ἔσται λέγοιεντ' αὐτὰ κατὰ τὴν δὲ τῆς φύσεως τὴν
 ἐρμηνείαν. Διορίζουσι δὲ τὰ μὲν τῆς ὀνομάτων, τὰ δὲ τῆς ἐπιρρήμάτων
 τὸ σημαζόμενον. ὁ γὰρ εἰπὼν ἀριστον μάχεσθαι ὑπὲρ πατρίδος, διορί-
 σατο, ὅτι ἐστὶ τὸ μάχεσθαι ὑπὲρ τοιούτου. καὶ ὁ εἰπὼν ὁ σοφὸς διαλέγεται
 Πλάτων, τὸ σημαζόμενον τῆς Πλάτωνος φωνῆς διορίσατο. Τῶν δὲ ἐπιρ-
 ρημάτων, τὰ μὲν διορίζουσι κατὰ χρόνον τὴν τῆς ὑποκειμένου σημα-
 σίαν, ὡς τὸ ταχέως ἔρχεται. Τὰ δὲ κατὰ ποιότητα, ὅτιον καλῶς, ἠδέ-
 ως. Τὰ δὲ κατὰ ποσότητα, ὡς τὸ ἅπαξ, ἢ πολλάκις. Τὰ δὲ κατὰ
 χεῖσιν, ὡς τὸ μᾶλλον, ἢ ἥττον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τέσσαρες δὲ εἰσι κα-
 θολικάτατοι ἔσται, καὶ τῆς τῆς πραγμάτων φύσει οικείοι, μᾶλλον δὲ τρεῖς,
 κατὰ τὰς τρεῖς τῆς ὑλῶν διαφορὰς θεωρούμενοι. Ἀναγκαῖον δηλονότι,
 Ἀδύνατον, καὶ Ἐνδεχόμενον. Προσλαμβάνει δὲ ὁ φιλόσοφος τούτοις, καὶ
 τὸ Δυνατόν. ὁ τὰ μὲν ἄλλα, τῆς ἐνδεχομένης ἐστὶ ταυτοσήματος, πλὴν
 ἐνίοτε καὶ τῆς ἀναγκαῖας ἰσοδυναμεί, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς εἰσόμεθα. Ἐκφέρει-
 σθαι δὲ τούτοις διχῶς ἐνδέχεται, ἢ ἐπιρρηματικῶς, ὡς ὅταν λέγωμεν,
 ἀναγκαῖως κινεῖται ὁ ἥλιος, ἢ ἐν χήματι ὀνομάτων, ὅτιον ἀναγκαῖον ἐστὶ
 κινεῖσθαι τὸν ἥλιον. Οὐρίζονται δὲ τὰς τοιαύτας φωνὰς ὡδί. Τρόπος ἐστὶ
 φωνὴ σημαίνουσα ὅπως ὑπάρχει τὸ κατηγορούμενον τῆς ὑποκειμένης.

Διαφορὰ τρόπων πρὸς τοὺς προσδιορισμούς.

Εἴρηται δὲ ἡμῖν ἀνωτέρω καὶ περὶ τοῦ Προσδιορισμοῦ, ὅτι ἐστὶ φωνὴ
 διορίζουσα, ὅπως ἔχει τὸ κατηγορούμενον πρὸς τὸ πλῆθος τῆς ὑ-
 πό τὸ ὑποκείμενον ἀτόμων. Ἄλλ' ὁ μὲν Προσδιορισμὸς μόνον τὴν κατὰ
 ποσότητα χεῖσιν τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐδήλου. Ὁ δὲ
 ἔσται προηγουμένως μὲν, τὴν χεῖσιν τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑπο-
 κείμενον σημαίνει, ἐπομένως δὲ, καὶ τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα τούτων συ-
 νεμφαίνει. Ἐννοεῖσθαι δὲ ποιότητος ἀδιαφόρως καὶ ἐπὶ τῆς οὐσιωδῶν. Διενή-
 νοχε δὲ καὶ τῆς ὑλῆς ὁ ἔσται. Ἡ μὲν γὰρ ὑλὴ ἐν τῆ φύσει τῆς παραλαμ-
 βανομένης πραγμάτων ἀνεκφωνήτως θεωρεῖται. τοὺς δὲ ἔσται ἐνεργεία
 δέον προσκεῖσθαι ταῖς ἀποφάσεσι γραφομένους ἢ ἐκφωνουμένους. Ὅθεν ἢ
 αὐτὴ ἀπόφανσις παρὰ τὴν ὑλὴν ἀληθεύουσα, διὰ τὸν προτιθέμενον ἔσται
 ἐνίοτε ψεύδεται. ὅτι ἡ δὲ ὁ ἥλιος κινεῖται ἀληθῆς. εἰ δὲ προθεῖη τις
 ὅτι ἐνδέχεται κινεῖσθαι, ψεύδῃ πεποίηκε τὴν ἀπόφανσιν.

Διεννυόχασι δὲ ἀλλήλων οἱ ἔσοποι κατὰτε ποιότητα καὶ ποσότητα. Κατὰ ποιότητα μὲν, ὅτι οἱ μὲν εἰσι καταφατικοί. οἷον ἀναγκαῖον, ἐνδεχόμενον, ἢ δυνατὸν. οἱ δὲ ἀποφατικοί, οἷον ἀδυνατὸν, ἐνδεχόμενον μὴ, ἢ δυνατὸν μὴ. Κατὰ ποσότητα δὲ τὸ μὲν ἀναγκαῖον τῷ ἀδυνατῷ συμφωνεῖ, ἐπεὶ ἄμφω εἰσι καθόλου. σημαίνει γὰρ, τὸ μὲν ἀναγκαῖον, τὸ κατηγορούμενον ἐν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸ ὑποκείμενον ὑπάρχειν ἀτόμοις. ὃ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τινὶ πρόσσει, τοῦτο καὶ πᾶσι τοῖς ὁμοειδέσιν ἀναγκαῖον ἐνεῖναι, καὶ ἀναλογεῖ πως τῷ Πᾶς προσδιορισμῷ. τὸ δὲ ἀδυνατὸν, ἐν μηδενὶ σημαίνει τῷ ὑπὸ τὸ ὑποκείμενον ἀτόμων τὸ κατηγορούμενον ὑπάρχειν. ὃ γὰρ ἀδυνατὸν ἐνυπάρχειν τινὶ, καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐκείνου ὁμοειδῆ ὁμοίως ἔχει. διὸ καὶ τῷ οὐδεὶς ἀναλογεῖ. ἀλλὰ καὶ ἄμφω ἡὺ σημαίνουσι πῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἄριστι, ἐπὶ παντὸς χρόνου ἐκτείνουσιν, εἰ μὴ τὸ ἀναγκαῖον, ἢ ἀδυνατὸν, ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνουτο. Οἱ δὲ λοιποὶ δύο, διὰ τὸ μῆτε παντὶ, μῆτε αἰεὶ ἐνεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ τὸ κατηγορούμενον σημαίνειν, μερικοὶ εἰσιν, ὡς τὸ Τίς, ἢ τὸ Οὐ πᾶς, προσλαμβάνοντες τὴν ἄρνησιν. Χρὴ μόντοι εἰ μέλει τελείως ἢ ἀπόφανσις καθόλου εἶναι, ἢ μερικῆ, καὶ τὸν ὑποκείμενον ὄρον καθόλου ἔχειν, ἢ μερικόν. ἄλλως δὲ κατὰ μόνον τὸν ἔσοπον λέγοντ' ἂν καθόλου. Ταῦτα δὲ σαφέστερον ἐκ τοῦ ἐπομένου δηλωθήσεται διαγράμματος.

Οἱ δὲ νεώτεροι τῷ ἔξηγητῶν οὐ δὲ τὴν τάξιν αὐτῆς εἶσαν ἀπεερίργασον. φασὶ γὰρ ὡς εἰ μὲν ὁ ἔσοπος παντὸς προτεθῆ τῷ λεγομένου,

του, δηλονότι πάσης τῆς ἀποφάνσεως, ἢ ὑποθέσει, τῶν καὶ αὐτὰ δύο ἐνεργειῶν πολλάκις ἀντικειμένων συύθεσιν δηλοῦσθαι ἐν τῷ αὐτῷ, τῆς τε ὑποτιθεμένης ὡς ἐνυπαρχούσης, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. οἷον δυνατὸν τὸν κάμνοντα ὑγιαίνειν, ἢ τὸν κάμνοντα ὑγιαίνειν ἐστὶ δυνατὸν. ἐφ' ἧς φασὶ, τότε κάμνειν, καὶ ὑγιαίνειν, ἅμα κατηγορεῖται τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐνδέχεται εἶναι τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ κάμνοντα, καὶ ὑγιαίνοντα. καὶ ταύτῃ συύθετον ἀποκαλοῦσιν ἀποφάνσιν μετὰ ἔσπου. Εἰὰν δὲ ὁ ἔσπος μετὰ τῆς τεθείη, οἷον τὸν κάμνοντα δυνατὸν εἶναι ὑγιαίνειν, ἢ τὸ λεκτὸν δυνατὸν εἶναι γενέσθαι μέλαν, τὴν δύναμιν οὐ πρὸς ἀμφοτέρω ἅμα, ἀλλὰ παρὰ μέρος σημαίνειν, οἷον τὸν κάμνοντα δυνατὸν εἶναι ὑγίαν ἐλθεῖν, ἐκ ποδῶν γρηγομένης τῆς νέσου. ἢ τὸ λεκτὸν γενέσθαι μέλαν, φθαρμένης τοῦ λεκοῦ. καὶ ἀπὸ τῆς ἐνομαζούσης μετὰ ἔσπου ἀποφάνσιν. Ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι, ἀπερ ἐστὶ μὲν ἀληθεῖς, εἰ καὶ τὴν ἐννοίαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συνημμένῃ τυπούμεθα, τοῦτε ὑγιαίνειν φέρε εἰπεῖν, ἢ τοῦ κάμνειν. εἰδὲ διηρημένως ἡμεῖς ἐνοώμεθα ταῦτα ἐν τῷ αὐτῷ, κατ' ἄλλον μὲν χρόνον εἶναι τὸ κάμνειν, κατ' ἄλλον δὲ τὸ ὑγιαίνειν, μικρὰ διαφέρει ἢ τῆς φωνῶν συύθεσις γρηγομένης, ἢ ἐκφωνομένης. οὕτω γὰρ τὴν συύθεσιν ἐνοεῖ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ πρώτῳ, κεφαλαίῳ τρίτῳ τῆς Σοφιστικῶν ἐλέγχων, οὐ παρὰ τὴν λέξιν διλαδῆ, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὰς ἐννοίας. ἀλλὰ καὶ ἀδιαφόρως, ποτὲ μὲν προτίθησι, ποτὲ δὲ ὑποτίθησι τοὺς ἔσπους, μηδὲ μίαν συύθεσιν ἀντικειμένων ἐνεργειῶν ἐνοεῖν ἐν τοῖς λεγομένοις. Ὁπῆπατουῦ τῆς ἀποφάνσεως ὁ ἔσπος τεθείη, διηρημένως αἰεὶ ἐνοεῖν ἀνάγκη τὰς ἀντιθέτους ἐντελεχείας, εἰ μήτις σοφιστικώτερον ἐροχλεῖν ἐθέλει, ἢ κατ' ὑπόθεσιν λέγοιτο. Τὰ μὲν οὐκ περὶ ἔσπου, ἐπὶ τοσοῦτον διωρίδω. Ζητεῖ δὲ ἐνταῦθα ὁ φιλόσοφος ὅπως ἐκ τῆς καταφάνσεως γίνεσθαι χρὴ τὰς ἀποφάνσεις ἐπὶ τῆς μετὰ ἔσπου ἀποφάνσεως. πότερον τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι προδετερον τὴν ἀρνησιν, ὡς ἐπὶ τῆς ἀπὸ ἔσπου ἀποφάνσεως, ἢ τὰς ἀποφάνσεις; καλεῖ δὲ ἐνταῦθα ὑποκείμενα μὲν πράγματα, τὴν ὅλῃ ἀποφάνσιν, ὑποκείμενον διλαδῆ, κατηγορούμενον, καὶ πρὸς κατηγορούμενον. πρὸς τῆς δὲ τὸν ἔσπον. Ζητεῖ γοῦν εἰ καὶ ἐνταῦθα τῆς κατηγορουμένης ἢ τῆς πρὸς κατηγορουμένης δεῖ κείσθαι τὴν ἀρνησιν, ἐν τῇ τῆς ἀποφάνσεως γενέσει, ἢ τῷ ἔσπῳ.

Ἴνα δὲ τὴν τοῦ δευτέρου δεῖξιν ἀνύποπτον κατασῆση, συνηγορεῖ τῶς τῷ πρώτῳ, εἶτα δείκνυσιν, ὡς εἰ θεῖται, πρὸ τοῦ ῥήματος τῆς ἀρνήσεως καταπομένης δηλονότι γίνεσθαι τὴν ἀποφάνσιν ἐκ τῆς καταφάνσεως, συύθετον

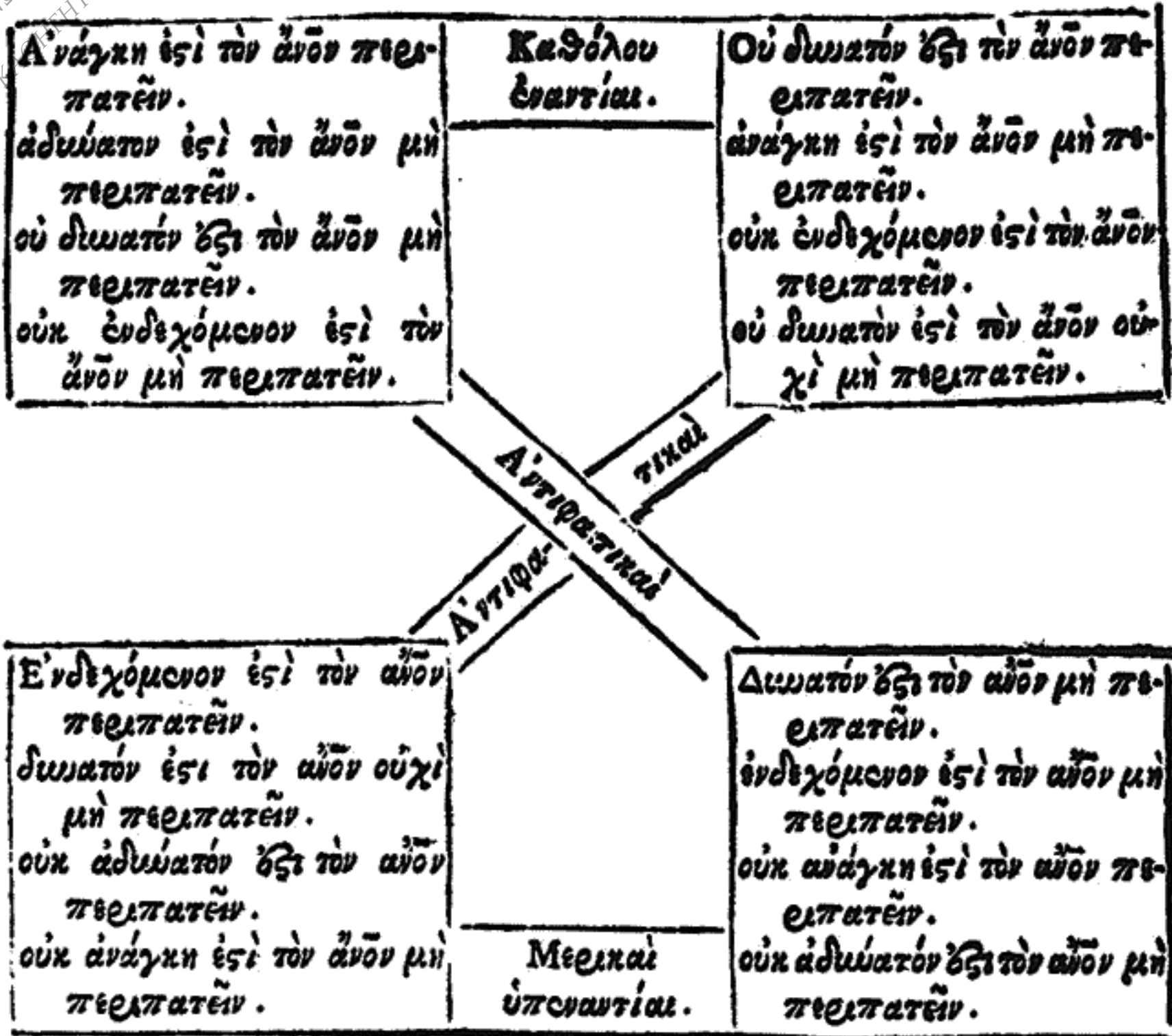
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

σεται κατὰ τὸ αὐτοῦ ἅμα τὰ τῆς ἀντιφάσεως σωμαληθῆειν μόρια, πα-
 τήρασις διπλαδὴ καὶ ἄποφασίς, ὅπερ ἐναργῶς ἄτοπον. τοῦ γὰρ δυνα-
 τῶ, ὡσπερ καὶ τῆς δυνάμεως, ἕξιως λεγομένου, (τῆτε γὰρ μὴ ἐνεργουῦ,
 δύναμιν ἔχειν λέγεται, πρὸς ἧν πέφυκεν ἐνέργεια, καὶ δυνατὸν
 ἐνεργεῖν, ὡς τὸν Σωκράτην δυνατὸν περιπατεῖν, ἢ διαλέγεσθαι. τῆτε
 αἰεὶ μετὰ τῆς ἐνεργείας ἐν, ὡς τὸν ἥλιον δυνατὸν κινεῖσθαι. καὶ τὸ μηδέ-
 ποτε εἰς ἐνέργειαν ἀχθισόμενον, ὁδοῦν μέντοι ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἢ ἐπὶ τῆ
 μεγεθῶν ἐπ' ἄπειρον τομῆ, ἢ ἢ ἐπὶ τὸ πλίον τῆ ἀριθμῶν πρόοδος, ἐπὶ
 τῆ μὴ αἰεὶ ἐνεργουῦτων, ταύτησιν ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης,) ἀμφοτέρω
 (1) ἀληθῆειν ἅμα ἐνδέχεται. τὸ γὰρ δυνατὸν τέμνεσθαι, ἢ βαδίζειν,
 δυνατὸν ἐστὶ, καὶ μὴ τέμνεσθαι, ἢ μὴ βαδίζειν. Ὡς τε δυοῖν ἐξ ἀνάγκης
 συμβήσεται θάτερον, ἢ τὸ τῆς ἀντιφάσεως ἀναρριθῆναι ἀξίωμα, ἢ τῶ
 ἕξιπῶ, καὶ μὴ τῶ εἶναι προστιθέσθαι τῷ ἄρνησι. εἰ οὖν τὸ πρῶτον ἀδύ-
 νατον, τὸ δεύτερον αὖ εἶναι αἰρετόν.

Ὡς περ οὖν ἐπὶ τῆ αὐτοῦ ἕξιπῶ (ἐστὶ δὲ ὁ λόγος περὶ τῆ ἀπροσδιο-
 ρίσων) ἢ ἄρνησις τῶ προσκατηγορουμένου τιθεμένη, τῷ ἀντιφατικῶς ἀν-
 τικειμένῳ ἄποφασιν ἀποτελεῖ, ἕτως ἐπὶ τῆ μετὰ τρόπον τῶ τρόπῳ. Καὶ
 ὡσπερ ἐν ἐκείναις ἐπὶ τῆ προσδιορισμένων, πρὸ μὲν τοῦ προσδιορισμοῦ
 τιθεμένη ἢ ἄρνησις ἐποίει τῷ ἀντικειμένῳ κατὰ ἀντίφασιν, πρὸ δὲ τοῦ
 ῥήματος τιθεμένη, ἐπὶ μὲν τῆ καθόλου τῷ ἐναντίῳ, ἐπὶ δὲ τῆ κατὰ
 μέρος τῷ ὑπεναντίῳ, οὕτως ἔχει ἢ ἐπὶ τῆ μετὰ τρόπον. πρὸ μὲν γὰρ
 τοῦ τρόπου τιθεμένης τῆς ἀρνήσεως, ἢ κατὰ ἀντίφασιν ἀντικειμένη ἀπο-
 τελεῖται ἄποφασίς. οἷον ἀναγκαίως ὁ ἄνθρωπος ἀναπνεῖ, οὐκ ἀναγκαί-
 ως ὁ ἄνθρωπος ἀναπνεῖ. ἀδυνατῶς ὁ ἄνθρωπος ἀναπνεῖ, οὐκ ἀδυνατῶς
 ὁ ἄνθρωπος ἀναπνεῖ. Πρὸς ἀπαρέμφατον δὲ τῆς σωματικῆς ἀποδιορισμένης,
 ὃ καὶ μάλλον ἐστὶν ἐν τῆ λεκτικῇ σωματικῇ, τοῦ μὲν ἐν τῆ ἀποφάνσει ῥή-
 ματος εἰς ἀπαρέμφατον μεταρροτομένου, τῶ δὲ τρόπῳ, τῷ ἐστὶ προσκει-
 μένου, γραφομένου, ἢ ἕξακουμένου, τῶν καὶ τῶ ἄρνησιν πρὸ τοῦ ἐστὶ
 πακτέον ἀναρροῦσαν τὸν τρόπον, καὶ ἔσαι τὸ αὐτό. οἷον ἀνάγκη ἐστὶ τὸν ἄν-
 θρωπον ἀναπνεῖν, ἀνάγκη οὐκ ἐστὶ τὸν ἄνθρωπον ἀναπνεῖν. ἢ ἀνάγκη
 τὸν ἄνθρωπον ἀναπνεῖν, ἐκ ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον ἀναπνεῖν. Εἰ δὲ πρὸ τοῦ ῥή-
 ματος τοῦ κατηγορουμένου ἐν τῆ ἀποφάνσει, διπλαδὴ τοῦ ἀπαρέμφατος τῆ
 ἕξιπῶ τῶ ἄρνησιν, οὐ τῷ ἀντιφάσκουσιν, ἀλλὰ τῷ ἐναντίῳ, ἢ ὑπεναν-
 τίῳ ποιήσῃ. οἷον ἀνάγκη ἐστὶ τὸν ἄνθρωπον περιπατεῖν, ἀνάγκη ἐστὶ τὸν
 ἄνθρωπον μὴ περιπατεῖν, ἐναντία ἐστὶ. τὸ δὲ ἐνδέχεται τὸν ἄνθρω-
 πον

(1) Τοῦτο ἐστὶ τὸ συμβησόμενον ἄτοπον.

πον περιπατεῖν, καὶ μὴ περιπατεῖν, ὑπεραντίαι. αὐται δὲ καὶ ἐκ μετα-
 θίσεως ἀποφάνσεις λέγονται, ὅσαις δηλοῦν πρὸς μὲν τοῦ τρόπου οὐ τί-
 θεται ἀρνήσεις, ἀλλὰ πρὸς τοῦ κατηγορουμένου μόνον, ὡς ἐν τῇ αὐτῷ τρό-
 που ἀποφάνσει. Τῆ μὲν οὐκ δυνατὸν εἶναι, ἢ οὐκ δυνατὸν εἶναι ἀντιφά-
 σκει. τῆ δὲ ἐνδεχόμενον εἶναι, ἢ οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι. τῆ δὲ ἀδύνατον
 εἶναι, ἢ οὐκ ἀδύνατον εἶναι. καὶ τῆ ἀναγκαῖον εἶναι, ἢ οὐκ ἀναγκαῖον εἶ-
 ναι. Ὁμοίως δὲ καὶ τῆ ἐκ μεταθίσεως. τῆ μὲν δυνατὸν μὴ εἶναι, ἢ οὐ
 δυνατὸν μὴ εἶναι. τῆ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι, ἢ οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.
 τῆ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἢ οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι. Ἐ τῆ ἀναγκαῖον μὴ εἶ-
 ναι, ἢ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.

Ὅτι μὲν εἶναι ἀντιφάσεις ἐπὶ τῆ μετα τῶν τρόπων ἀποφάνσεων γίνονται,
 ἐφεξῆς δὲ καὶ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆ αὐτῆς ὁ φιλόσοφος διαλαμ-
 βάνει.

βαίει. ἐφ' ἧς τὰς μὲν τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐνδεχομένου ἀποράσεις ἐπομένως ἀλλήλαις, ἢ ἀντισφραύσας ὑπαθέμενος, τῇ μὲν καταφάσει τὴν κατάφρασιν, τῇ δὲ ἀποφάσει τὴν ἀπόφρασιν, τὰς ἀπλᾶς ταῖς ἀπλάϊς, ἢ τὰς ἐκ μεταθέσεως ταῖς ἐκ μεταθέσεως, ταύταις ἀκολουθεῖν φησὶ τὰς τῶ ἀδυνατοῦ, ἀντιφρατικῶς μὲν, ἀντεσφραμμένως δὲ. Ἐννοεῖ δὲ ἀντιφρατικῶς, ὡς ὅλης τῆς τοῦ ἀδυνατοῦ ἀντιφάσεως, ὑπὸ τὰς ἀντιφάσεις τοῦ δυνατοῦ, καὶ ἐνδεχομένου κειμένης, τῆς μὲν ἀπλῆς ὑπὸ τὰς ἀπλάϊς, τῆς δὲ ἐκ μεταθέσεως ὑπὸ τὰς ἐκ μεταθέσεως. Ἀντισφρόφως δὲ εἶρηκεν, ὅτι ἡ κατάφρασις τοῦ ἀδυνατοῦ ὑπὸ τὴν (1) ἐκείνων ἀπόφρασιν κεῖται, ἡ δὲ ἀπόφρασις ὑπὸ τὴν κατάφρασιν. Αἱ δὲ τοῦ ἀναγκαίου ἀποράσεις οὐχ ὁμοίως ἔχουσι ταῖς τοῦ ἀδυνατοῦ. ἡ μὲν γὰρ τοῦ ἀναγκαίου ἀπόφρασις ἐκ μεταθέσεως, τῇ ἀπλῇ ἀποφάσει τῶ ἀδυνατοῦ, ἢ ταῖς τῶ δυνατοῦ, ἢ ἐνδεχομένου καταφάσειν ἔπεται. ἡ δὲ κατάφρασις ἐκ μεταθέσεως, τῇ ἀπλῇ καταφάσει τοῦ ἀδυνατοῦ, ἢ ταῖς (2) ἐκείνων ἀποφάσει. Τετάρθως δὲ ἐρεξῆς ἐπὶ τετάρτων γρημμῶν, κατὰ τὴν ἐκτεθέν ἀνωτέρω τῆς εἰς ὑποκειμένου, ἢ κατηγορημένου ἀποράσεων διάγραμμα. ὡν τῇ μὲν γερζέρθωσαν ἐφεξῆς ὅσαι τῇ καθόλου ἀπλῇ καταφατικῇ ἔπονται, ἐφ' ἧς τὸ α. κατ' ἀντικρὺ δὲ, ὅσαι τῇ καθόλου ἀπλῇ ἀποφατικῇ, ἐφ' ἧς τὸ β. ἢ ἔσονται αὐταὶ ἀντικείμενα κατ' ἐναντίωσιν. ὡν ὑπὸ μὲν τὰς καθόλου καταφατικὰς, τετάρθως ὅσαι τῇ μερικῇ καταφατικῇ ἰσοδυναμῶσιν, ἐφ' ὧν τὸ γ. ὑπὸ δὲ τὰς λοιπὰς αἱ κατὰ μέρος ἀποφατικαί, ἐφ' ὧν τὸ δ.

ᾱ.		β̄.	
ᾱ πε̄ τέ λι	Ἀναγκαῖον εἶναι. δυνατὸν μὴ εἶναι. ἐκ ἐνδεχομένου μὴ εἶναι. ἀδυνατὸν μὴ εἶναι.	Καθόλου. ἐναντία.	Ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. οὐ δυνατὸν εἶναι. οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι. ἀδυνατὸν εἶναι.
	Ἀντιφρα- τικαί		Ἀντιφρα- τικαί
γ̄.		δ̄.	
ἐ πᾱ ρα πο̄ς	Οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. δυνατὸν εἶναι. ἐνδεχόμενον εἶναι. ἐκ ἀδυνατοῦ εἶναι.	Μερικαί ὑπεναντία.	Οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι. δυνατὸν μὴ εἶναι. ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι. ἐκ ἀδυνατοῦ μὴ εἶναι.
			ἰ ο β̄ ρα
			ὀ δι ι ε

(1) Τοῦ δυνατοῦ δηλαδὲ ἢ ἐνδεχομένου. (2) Τοῦ δυνατοῦ δηλαδὲ ἢ ἐνδεχομένου.

Τοῦ-

Τούτων ουὺ πάσαι αὶ ἐν τῇ αὐτῇ τετραγμναί σελίδι, ἀλλήλαις ἰσοδυναμοῦσιν, ἐκάστη δὲ τῶ ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι, ἀντίκειται πρὸς ἐκάστην τῶ ἐν ἐτέρᾳ σελίδι, ἢ πάσαι πάσαις, ἢ ἐκάστη πάσαις. αὶ μὲν ὑπὸ τὸ ᾱ ταῖς ὑπὸ τὸ β̄ ἀντίκεινται ἐναντίως, ταῖς δὲ ὑπὸ τὸ δ̄ καὶ ἀντίφασιν. τῶ δὲ ὑπὸ τὸ γ̄ εἰσὶν ὑπάλληλοι. Ὡσαύτως ἢ αὶ ὑπὸ τὸ β̄ ἀντίκεινται ταῖς ὑπὸ τὸ γ̄ κατὰ ἀντίφασιν, ταῖς δὲ ὑπὸ τὸ δ̄ εἰσὶν ὑπάλληλοι. αὶ δὲ ὑπὸ τὸ δ̄ ὑπεναντίως ἔχουσι ταῖς ὑπὸ τὸ γ̄. μερικαὶ δὲ αὐταὶ πάσαι, καταφατικῶν μὲν ἔχουσαι δυνάμιν αὶ ὑπὸ τὸ γ̄. ἀποφατικῶν δὲ αὶ ὑπὸ τὸ δ̄.

Εἶδε τις καὶ αὐτὴ τῆς πολυπραγμοῦ ταύτης περιεργίας πασῶν τῶ μετὰ ἔξοπου ἀποφάνσεων τὰς σωπεμοῦσας, εἴπω σωκληθούσας, ἢ καὶ συμφασμοῦσας δεικνύει δι' ἐπίσεως ἔχει, τῶ ἐκτεθέντι ἀνωτέρω περὶ τῆς σωπεμίας τῶ αὐτὴ ἔξοπου ἀποφάνσεων, κἀνταῦθα χρῆσάμενος κανόνι, ῥᾶς' ἂν τῆς ἐπίσεως τύχοι, εἴγε μόνον τῇ μνήμῃ διασώζει τὰ περὶ ποιότητος, ἢ ποσότητος λεχθέντα τῶ ἔξοπων. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ προσδιορισμοῦ ἐν ἐκείναις τῆς ἀρνήσεως τιθεμένης, ἢ ἀντιφάσκουσα ἀπετελεῖτο, ἐπὶ τούτων δὲ πρὸ τοῦ ἔξοπου τιθεμένη, δυνάται τὰ ἴσα. Καὶ ὡσαύτως ἐν ἐκείναις μετὰ τὸ ὑποκείμενον τιθεμένης τῆς ἀρνήσεως, τὴν ἐναντίαν, ἢ ὑπεναντίαν σωβείναι γίνεσθαι, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτων. πρὸ δὲ τοῦ προσδιορισμοῦ, ἅμα, ἢ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τιθεμένη ἐν ἐκείναις, ἰσοδυναμοῦσαν ἐποίει τῇ ὑπ' αὐτῇ ὑπάλληλῳ, κἀνταῦταις ὁμοίως.

Ἰνα δὲ μὴ μόνον τὰς ἰσοδυναμοῦσας, ἀλλὰ καὶ τὰς ὅπως δήποτε ἀντικειμένης προχειρότερον ἔχοιμεν σωραῖν, τέτταρες αὐταὶ ἐξδύρωται φωναί, ταῖς ἐκτεθείσας τεσσαρσι σελίσιν ἰσάμενοι.

Καθόλου κα- ταφατικαί.	Ᾱπετέλι.	Καθόλου ἀ- ποφατικαί.	Γοβόρα.	Μερικαί κα- ταφατικαί.	Ε̄πάρατος.	Μερικαί ἀπο- φατικαί.	Ο̄δίε.
---------------------------	-----------	--------------------------	---------	---------------------------	------------	--------------------------	--------

ΩΝ ἐκάστη τέτταρας ἔχουσι συλλαβὰς, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶ περιεχομένων ἐν ἐκάστῃ σελίδι ἀποφάνσεων, γραφομένων διὰ τῶ τοιούτων φωνηέντων. Ᾱ, Ε̄, Ο̄, Γ̄. καὶ τὸ μὲν Ᾱ, ὅς ἀμφοτέρων σημαίνει τὴν ἀπόφασιν καταφατικῶν, τῆτε ἔξοπου ἢ τῆ εἶναι. τὸ δὲ Ε̄, ὅς ἀμφοτέρων ἀπο-

ἀποφατικῷ. τὸ δὲ Σ, ἀποφατικῷ κατὰ τὸν ῥόπον. τὸ δὲ Γ, ἀποφατικῷ κατὰ τὸ εἶναι. καὶ ἔστιν ἡ μετὰ πρώτη φωνὴ τῆς καθόλου καταφατικῶν δηλωτική. ἡ δὲ δεύτερα τῆς καθόλου ἀποφατικῶν. ἡ δὲ τρίτη τῆς μερικῶν καταφατικῶν, ἢ ἡ τετάρτη τῆς μερικῶν ἀποφατικῶν.

Γεγραφέωσαν οὖν, ἡ μετὰ πρώτη πρὸ τῆς πρώτης σελίδος καὶ βάθος, ὡς ἐκάστη τῆς ἐν αὐτῇ συλλαβῶν, μιὰ τινὶ τῆς ἐν σελίδι ἀποφάνσεων συσχεῖν. ἢ μετὰ πρώτη τῆ πρώτῃ. ἢ δὲ δεύτερα τῆς δεύτερα, καὶ ἐρεξῆς. ὡσαύτως οὖν καὶ αἱ λοιπαὶ φωναὶ ταῖς οἰκείαις σελίδι προσγεγραφέωσαν. ἔχων ἐν διαμνήμῃ τὴν τάξιν τῆς ἀποφάνσεων ὅτι ἐφ' ἐκάστης σελίδος, πάντων μετὰ προηγουμένων αἱ τοῦ ἀναγκαίου, μετὰ αἱ τοῦ δυνατοῦ, καὶ ἐπιδεχόμενου τάσσονται, πλεονταῖαι δὲ αἱ τοῦ ἀδυνατοῦ, εἰ μὴ τινὰ τῆς μετὰ ῥόπου ἀποφάνσεων βούλη προῖσαι καθόλου καταφατικῷ, ἐναρμοσον τῆς καθόλου καταφατικῆς λέξει ἐπὶ τῆς οἰκείας τάξεως. καὶ εἴση παραχρῆμα ἐκ τοῦ προκειμένου φωνήεντος ὁποῖα εἶναι δεῖ, ἢ ἀπλήν, ἢ ἐκ μεταθέσεως, ἢ καταφατικῷ, ἢ ἀποφατικῷ. ἢς εἴσοι βουλομένῳ καὶ τὴν ἀντιφασκῶσαν ἐλεῖν, τάξον αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης κατὰ ἀντίφασιν λέξεως. Εἰδὲ βούλει πάσας τὰς ἐκείνης ἀντιφατικὰς, τάξον πάσας ἐπὶ τῆς ἀντιφασκούσης δηλονότι λέξεως. Εἰ δὲ τὰς ἐναντίας, ἐπὶ τῆς ἐναντίας λέξεως. καὶ τὰς λοιπὰς ὡσαύτως ἐπὶ τὴν οἰκείαν λέξιν ἐκάστω, καὶ τάξιν.

Ἰστέον ὅτι τῆς μετὰ τρόπου ἀποφάνσεως μέρη εἰσὶ δύο. ὃν τὸ μετὰ ἕτερον εἰσὶν ὁ τρόπος. ὃν ὁ φιλόσοφος προδήκην ἐκάλεσε. τὸ δὲ λοιπὸν εἰσὶν ὅλη ἢ ἀπλή ἀπόφανσις, ἢ καὶ λεγόμενον εἰώθασι προσαγορεύειν οἰχολαστικοί. ἐπὶ τῆς δὲ, δυνατὸν εἰς τὸ ἀνθρώπον περιπατεῖν, τὸ μετὰ δυνατὸν εἰσὶν ὁ τρόπος. τὸν δὲ λοιπὸν ὅστις τὸ λεγόμενον, ἢτοι ἀπόφανσις.

Διαιρέται ὁ λόγος κατὰ ἐρωτήτων πέντε εἰς δύο.

Τὸ μὲν σημαίνει τὰ παθήματα τῆς ὀρεκτικῶν δυνάμεων τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ὡς περὶ τετραχῶς λεγόμεθα.

Τὸ δὲ τὰ παθήματα τῆς γνωστικῶν δυνάμεων, ὃ καλεῖται ἀπόφανσις, ἢ ἀποφαντικὸς εἶδος τοῦ λόγου. περὶ ἢ τῶν διαλεκτικῶν γίνεται λόγος.

Ἡ ἑρωτάτοιτες τῆς ὑψηλῆς πράξεως χάριν τῆς, ἢ ἀσκαρίας.

Ἡ ἀχόμητοι ὡς πρὸς κρείττου, δειόμενοι τούτων.

Ἡ καλῶμεν ἐκείνης, ἢς βουλόμεθα πρὸς ἡμᾶς ἐπιστρέψαι.

Ἡ ἐρωτῶντες ἐκείτους ἀφ' ὧν δειόμεθα γνώσεως τῆς.

Διαιρείται ὁ ὑποφασητικός λόγος εἰς δύο.

Εἰς ὑπόφαση, καὶ αὐτὴ διχῶς.

Εἰς κατηγορηματῶς.

Καὶ ὑποθετικῶς, καὶ αὐτὴ διχῶς.

Ἡ' κατὰ συνάφην.

Ἡ" κατὰ διάζυξιν.

Καὶ εἰς κατὰφαση, καὶ αὐτὴ ὁμοίαν ἐπιδιαιρείται διαίρισον.

Ἐτι διαιρεῖται ὁ ὑποφασητικός λόγος πρῶτον εἰς δύο.

Εἰς τὸν κατὰ τὸ ἓν λεγόμενον, καὶ οὗτος διχῶς.

Ο' ἐν δηλωτῶς.

Καὶ ὁ ἐν συνδέσμῳ εἰς:

Ἡ' γὰρ λέγονται εἰ πολλοὶ μετὰ συνδέσμου,

Ἡ" ἀσυνδέσπῳ.

Καὶ εἰς τὸν κατὰ τὸ πλῆθος, καὶ οὗτος διχῶς.

Ἐκάστῃ τῶν συζυγιῶν τεχνῶς ποικίλεται κατὰ τὸ τελευτὸν τῆς κρίσεως τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

Ἡ' γὰρ τὸ κατηγορούμενον φύσει αἰεὶ συνήπται τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς τῷ αἰδρώπῳ τὸ ἀναπνεῖν.

Ἡ" φύσει αἰεὶ τοῦ αὐτοῦ ἠλλοτεῖται, ὡς τοῦ λίθου τὸ αἰδαίνεσθαι.

Ἡ' ποτὲ μὲν ὑπάρχει τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ, ποτὲ δὲ οὐ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ περπατεῖν.

ΕΙΣ ΤΑ ΠΡΟΤΕΡΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

Καὶ ὡς ἐρμηνεύσαντες τὸ περὶ Ἑρμηνείας βιβλίον, καιρὸς ἦδη καὶ ἐπὶ τῆς θεωρίας τῶν προτέρων Ἀναλυτικῶν μεταβῆναι. εἴρηται δὲ ὡς πᾶσαι αἱ φωναὶ ὕλη τῆς λογικῆς πραγματείας τυγχάνουσιν, αἱ τῶν παθημάτων δηλονότι ἐρμηνευτικαὶ τῶν γνωστικῶν δυνάμεων τῆς ἡμετέρας ψυχῆς. Διττοῦ γένους τυγχάνουσιν εἶσαι αἱ γνωστικαὶ δυνάμεις ἐν ἡμῖν. αἱ μὲν γὰρ αἰσθητικαὶ. αἱ δὲ λογικαί. ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν ἄλογοι, καὶ οὐδεμία ὀπσισημονικὴ γνώσις κατ' ἐκείνας ποιεῖται. καὶ τοι οὐδὲ αὐτῶν ἐκείνων τῶν ὀπσισημονικῶν ἀρχῶν τὴν γνώσιν ἐσι λαβεῖν. αἱ δὲ λογικαὲ ὁμοίως διχῶς λέγονται. Νοῦς μὲν καθ' ὃν περὶ τοὺς ὄρους ἀμέσως ἐνεργεῖ καὶ ἀρχαὶς ἢ ἡμετέρα ψυχῆ, οὐ διότινος μέσου δηλονότι ἐπὶ τὴν τοῦ γνωστοῦ κατάληψιν ὁδύουσα, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν ἐν ταῖς ἐν γινώσκουσα, ἢ αὐτῶν τῶνδε τῶνδε, καθὸ δὴ καὶ νοερά λέγεται.

Διαίρεσις δὲ καθόσον ἀπειλημμένως ἐνεργεῖ, μεταβαίνουσα ἐκ προτάσεων εἰς συμπέρασμα, ἥτις καὶ ἰδιαίτερον λόγος κέκληται τῶν φιλοσόφων ἐν τῶν Νικομαχείων, καθ' ἃ καὶ λογικὴ ἡκούσεν ἢ ἡμετέρα ψυχῆ, ἥς ἔργον γίνονται πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀληθευτικαὶ ἕξεις, τοῦ νοῦς αὐτῆς σωματικαμβασμοῦ.

Τῶν οὖν κατ' αὐτὰς παθημάτων τὰς ἐρμηνευτικὰς φωνὰς διασκέπτεται ἢ λογικὴ πραγματεία, ἢ ὑπερ εἰς ἢ ἐρμηνευτικαὶ τῶν αὐτῶν. Τελεχῆ δὲ πύτων τὴν διανομίαν ἐχρηκότων, τεμερῶς καὶ αἱ φωναὶ τετυχήκασι διαίρεσεως. ἢ γὰρ ἀπλῶν εἰσὶ νοημάτων ὀξαγγελτικαί, ἢ τῶν περὶ σωφροσιν καὶ διαίρεσιν ἀπλῶς θεωρουμένων, τὸ δὲ ταῖς ἐν εὐπάρχειν ἢ μὴ σημαίνεσθαι, καθὸ καὶ ψόδους εἰσὶ καὶ ἀληθείας δεκτικαί. ἢ σωφροσιν ἢ ἢ καὶ πολλῶν νοημάτων ὅξ ἑτέρων ἑτέρω σωματικῶν δηλωτικαὶ γίνονται διαφόρως χηματιδεῖσαι. Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα τῆς τοῦ τρίτου ἐνεκῶν σκέψεως ἀξιούται παρὰ τοῖς διαλεκτικοῖς. τοῦ δὲ τρίτου ἐντελοῦς ὄντος, τὴν

γνώ

γνώσιν καὶ σωθήσιν κοινῇ πᾶσα ἡ λογικὴ πραγματεία ποιεῖται πρόθε-
σιν. Ἀμίλειτοι, ἐπειδὴ τὴν τῆς μερῶν γνώσιν τοῦ ὅλου δεῖ προλαμ-
βαίνειν, καὶ τούτων τὴν ὡς ἀρχήν, τῆς σχετικῆς αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ ὅλον
ἔχοντων, εἰκότως ὁ Ἀριστοτέλης μετὰ τὴν τῆς πρώτου καὶ δευτέρου μέρους τῆς
διαίρεσιως διάσκεψιν, ταυτῶν καὶ περὶ τοῦ τρίτου εἰπεῖν προβάλλεται.

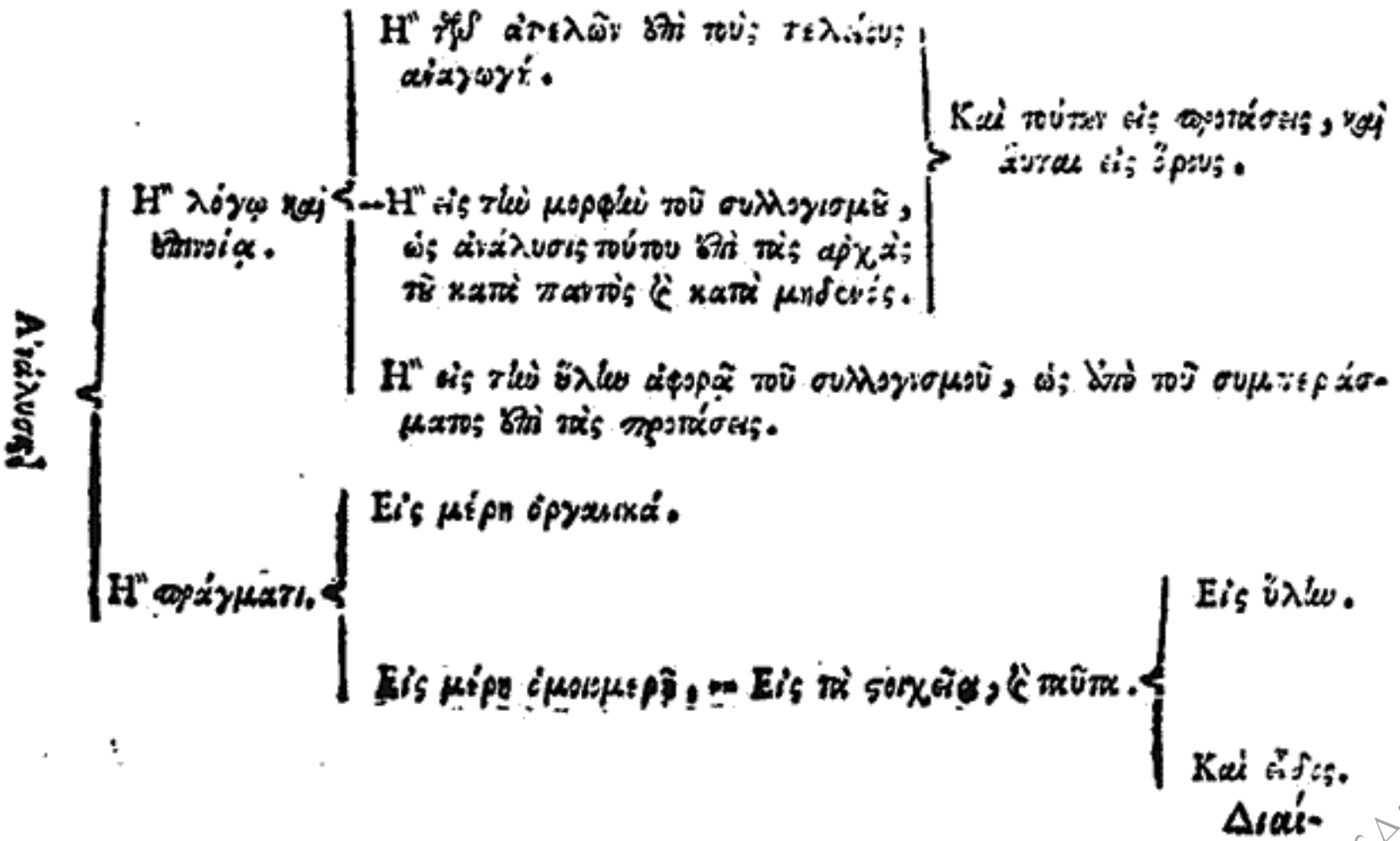
**Ὅπως διαρῆται τὰ πρότερα Ἀναλυτικὰ τῶν ὑσέρων
κατὰ τὸ θεωρούμενον πρᾶγμα.**

Εἴστι μὲν οὐκ ἐνταῦθα προκείμενον περὶ οὗ ὁ λόγος, ἰδίᾳ μὲν τοῖς
προτέροις δυσὶ βιβλίοις ὁ ἀπλῶς συλλογισμὸς καθ' ἑαυτὸν θεωρού-
μενος, τῆς τῆς εἰδῶν αὐτοῦ θεωρίας ἀπηλλαγμένος, (πρόθεσιν γὰρ
ποιεῖται ὁ λόγος τὴν τούτου γνώσιν τε καὶ κατασκευὴν) κυριώτατον δὲ τοῖς
προτέροις, καὶ ὑσέροις ἀναλυτικοῖς, καὶ σκοπιμώτατον, καὶ οὐ τῆς γνώ-
σεως κυρίως καὶ πρώτως ἐπιέμεθα ἐπὶ τούτων, ἐστὶν ἡ ἀποδείξις. καὶ τοῦτο
σαφῶς ἡμᾶς ἐκιδιδάσκει ἐπὶ τοῦ παρόντος. εἰδὺς μὲν ἐν προοιμίοις πε-
ρὶ ἀποδείξεως, καὶ ἐπισημῆς ἀποδεικτικῆς εἶναι τὴν σκέψιν ἐπαγγελιά-
μενος. καὶ ἐν τῷ πέρατι τοῦ δευτέρου τῆς ὑσέρων ἀναλυτικῶν πρὸ τῆς ἐλάτου
κεφαλῆς, ὡς περὶ μιᾶς πραγματείας τῆς τῆς προτέρων, καὶ ὑσέρων Ἀναλυ-
τικῶν διαπεραίνει τὸν λόγον. Ἐν δὲ κεφαλῇ τετάρτῃ καὶ τὴν αἰτίαν ἐκτί-
θεται, τίνος χάριν οὐ περὶ ἀποδείξεως εἰδὺς ποιεῖται τὸν λόγον, ἀλ-
λὰ περὶ συλλογισμοῦ πρότερον. τὰ γὰρ γένη τῆς εἰδῶν καὶ τάξει προηγεί-
ται φυσικῇ. πρότερα γὰρ τῆ φύσει ἐκείνων, (οὐ γὰρ ἀντιτρέφει κατὰ τὴν
τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν.) καὶ τὸ τῆς διδασκαλίας ἀπαρακόλουθον, τὰ κα-
θόλου τῆς κατὰ μέρος προηγείσθαι βούλεται. ὁ γὰρ εἰδὼς τὴν τοῦ καθό-
λου φύσιν, ῥαδίως εἴσεται ἔτι τὴν κατ' εἶδος, τοὺς λόγους ἐκάστου τῆς
ἁφορᾶς προσλαβών. Τούτου χάριν ὁ Ἀριστοτέλης πρὸ τῆς ἀποδείξεως
ἐν δυσὶν ὅλοις βιβλίοις τὸν περὶ τῆς ἀπλῶς συλλογισμῆς διαπεραίνει λό-
γον. ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς δυσὶ, περὶ ἀποδείξεως ποιεῖται τὴν διάσκεψιν.

Ἐπιγέγραπται δὲ τὰ μὲν περὶ τοῦ ἀπλῶς συλλογισμοῦ Ἀναλυτικὰ
πρότερα, τὰ δὲ περὶ ἀποδείξεως ὑσέρα. τὸ δὲ αἴτιον τῆς ἐπιγραφῆς γνώ-
ριμον εἶναι προεγνωκόσι τίποτ' ἐστὶν ἀνάλυσις. Ἔστι τοίνυν Ἀνάλυσις ἀ-
ναδρομὴ ἀπὸ τοῦ ὅποσου σιωδέτου, εἰς τὰ ἐξ ὧν ἡ συνύθεσις ἀπλᾶ,
ταῦτα εἰς τὰς οικείας ἀρχάς. Ἀναλύσεως δὲ διττὸν γένος ἐστὶν. ἢ μὲν γὰρ
ἐν πράγμασι κυρίως θεωρεῖται, ἢ περὶ αὐτῶν διχῶς λέγεται. ἢ γὰρ εἰς

μέρη καὶ μόρια πῦ ἔλεν συστατικὰ γίνεσθαι, ὡς τῶν ἀνομοιομερῶν, καὶ ὀργανικῶν σωμάτων, ἢ εἰς μέρη τοῦ εἶναι ἀπλῶς καὶ τῆς οὐσίας συστατικὰ, ὡς ἢ τῶν σωθέτων καὶ ὁμοιομερῶν σωμάτων εἰς τὰ ἀπλᾶ σώματα ἀναδρομή. ἢ τῶν ἀπλῶν ἑκάστου εἰς τὰ ἐξ ἧν αὐτοῦ τὸ εἶναι. τῶν γὰρ στοιχείων ἑκάστου, ἀναλύεται εἰς ὕλην καὶ μορφὴν, ἐξ ἧς συνίστηκεν.

Ἐπεὶ δὲ ἀναλύσεως γένος κατὰ μίμησιν πύτου γινώσκοντες ἐσὶν, ὁ λόγος μὲν καὶ ἐπινοία πέφυκεν ἰσοτελεῖσθαι. διχῆ δὲ καὶ τούτου θεωρουμένη, θάτερον μὲν εἶδος εἰς τὴν μορφὴν, θάτερον δὲ εἰς τὴν ὕλην ἀφορᾷ τῷ συλλογισμῷ. καὶ τὸ μὲν εἰς τὴν ὕλην ἀνήκον, ἐστὶ κυρίως ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν ἀρχῶν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀνάκαμψις καὶ ἐπάνοδος. ὧν κέχρηται μὲν οἱ Γεωμέτραι ἐπὶ ἑκάστου προβλήματος, τὸ συναχθεὶ ἀναλύοντες, μέχρις ἂν ἐπὶ τὰς κοινὰς ἐννοίας καὶ τὰ αἰτήματα ἀναδράμωσι. Κέχρηται δὲ καὶ Ἀριστοτέλης τῷ ἐν τοῖς περὶ ἀποδείξεως, διδάσκων, τῶν, ἔτι τὴν ἀπόδειξιν χρῆ ἀναλύειν, μέχρι τῶν πρώτων καὶ αὐτοπίστων προτάσεων. Θάτερον δὲ εἶδος τὸ κατὰ τὴν μορφὴν, ἐν δυσὶ τοῖς πρώτοις βιβλίοις ἐπισημασθέντα, διδάσκων περὶ τοῦ ἀπλῶς συλλογισμῶ ὅπως τὸ ἀναγκαῖον τῆς συναγωγῆς τῶν συλλογισμῶν κατὰ τὴν μορφὴν εἰς τὰς οἰκείας ἀνάγωγας ἀρχὰς, τὸ κατὰ παντός, καὶ κατὰ μηδενός. καθὼς τὰς ἀτελεῖς εἰς τὰς τελείας ἀνάγωγος συλλογισμῶν, καὶ τὰς σωθέτους εἰς τὰς ἀπλοῦς, καὶ τέτους αὐτὴ εἰς προτάσεις, καὶ κείνας εἰς ὅρους, καὶ εἰς τὸ οἰκεῖον ἑκάστου σχῆμα. τὰ μὲν οὖν τῆς ἐπιγραφῆς, τοιαῦτα.

Διαίρεσις τῶν Προτέρων.

Η δὲ διαίρεσις τούτων ἐκάστου ἐπὶ μὲν τῆς περὶ ἀποδείξεως ὁπῆποτ' ἂν ἔχοι, ἐκεῖτε γεγονότες εἰτόμεθα. τῆς δὲ λοιπῶν δύο, τὸ μὲν πρῶτον εἰς τρία θρηικῶς τὴν διανομὴν δέχεται, ὑὸ αὐτὸς ὁ τῆς λόγου πατὴρ ἐν κεφαλαίῳ λβ'. ἐνταῦθα ἐκτίθεται. Καὶ ἐν μὲν τῆς πρώτης τμήματι μέθοδον ἡμῖν παραδίδωσι τῆς τῆς συλλογισμῶν γενέσεως. ἐν δὲ τῆς δευτέρας περὶ ἀποδείξεως προτάσεων πραγματεύεται, ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου διδάσκει τῆς, ἔστω τὰ ἐν τοῖς τῆς παλαιῶν συγγράμμασιν ἐπιχειρήματα, ὅπως δῆποτε ἐκτεθειμένα, ἢ καὶ ἡμῖν παρὰ τῆς προσδιλεγομένων προτεινόμενα ἀναλύειν ἔχοντα, καὶ ἀναγινώσκειν ἐν τίνι τῆς τῶν ἁπλοῦν συλλελογίσαι. καὶ τ' ἀληθεῖ τῆς φαινομένων καὶ μὴ ὄντων, ὡς πρὸς τινι βασιάνῳ τούτοις παρεξετάζειν τε, καὶ ἀκριβεῖν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ πρώτου διαίρεσις ὀλοχερεστέρα αὕτη.

Τίς δ' ἂν εἴη ἰδίᾳ ὁ τοῦ δευτέρου σκοπὸς, παρὰ τοῖς ὑπομνηματι-
σαις ἡμφισβήτῃται, ἄλλως ἄλλοις ἀποδεδωκόσιν. Ἔστι μὲντοι ἐν τούτοις ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου σκοπὸς ἀκλινέστερον ἐρισιμῶν τῆς ἀληθείας. φησὶ γὰρ σκοπὸν εἶναι τῆς φιλοσοφίας ἐν (1) ἐκείνῳ περὶ τῆς ἐπιλοίπων τοῦ πρώτου διαλαβεῖν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ὅσα εἰς ἀπαρτισμὸν ἔχει τῆς ἀπλῶς συλλογισμοῦ, ἀναλυτικῆς μεθόδῳ κεχρημένους ἐδίδαξαν, ἐχόμενον ὑὸ καὶ τὰ ἐκείνῳ ἤδη ἀπαρτισμῶν ἀμνηστικῶς ἐπόμενα ἀναλύειν. Εἶδὲ ἐκ τοῖς τούτων γνώσεως ἢ περὶ ἀποδείξεως διδασκαλία δευτέρῳ καθίσταται, οὐδὲ τούτο, τῆς ἀληθείας ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου λόγος ἐκπέπτωκεν, ὡς τινες ἐφαντάσθησαν. ἐπεὶ καὶ πᾶσα ἢ τῆς προτέρων ἀναλυτικῶν θεωρία, μᾶλλον δὲ ἢ λογικῆ ἀπαξάπασα πραγματεία, ὡς σκοπιμώτατον τέλος εἰς τὴν τῆς ἀποδείξεως ἀναφέρεται κατάληψιν.

Τέμνεται οὖν καὶ (2) τοῦτο εἰς τρία. ὦν τὸ πρῶτον τμήμα τὰς διαφο-
ρους τοῦ συλλογισμοῦ ἀναπτύσσει διωάμεις. τὸ δευτέρον τὰ ἐκείνου ἐλατ-
τώματα περιέχει μὴ ὑγιῶς ἐκλαμβανομένου. ἐν δὲ τῆς τρίτῳ ὅσα ἐκείνῳ
συγγρηθὶ διδασκόμεθα. καὶ ὅτι οὐδὲν (3) τῆς λοιπῶν ἐπιχειρημάτων δύ-
ναμιν ἔχοντα ἀποδεικτικῶν, ὅτι μὴ εἰς συλλογισμὸν ἀναγόμενον. Τοῦ
δὲ πρώτου αὐθις τὸ πρῶτον τμήμα τετραμερῆς δέικνυται. προεκτίθεται
γὰρ

(1) Τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς πρώτων. (2) Τὸ δευτέρον. (3) Ἡ τοῖς εἰδημῆμας
ἐπαγωγή, παράδειγμα.

γὰρ πάντων τῶν ἄλλων ὁ φιλόσοφος (οἷς προϊόντος τοῦ λόγου μέλλει χρῆ-
σθαι) οἷον ἀρχάς τινας καὶ ἀποκρούσματα. Ἐφεξῆς δὲ τὰ γήματα τῶν συλ-
λογισμῶν διδάσκει. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μέρει περὶ μίξεων τῶν κατὰ τὰς ἀπο-
τάσεις διεξωδικωτέρῳ κέχρηται λόγῳ. Τελότατον δὲ περὶ τινῶν κοινῆ
τοῖς τρισὶ γήμασι προσηκόντων λαμβάνει.

Τούτων δὲ τῶν τεττάρων αὐθις μερῶν, ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου δύο ταῦτα
πρῶται. ἐκτίθησι πρῶτον μὲν τὰ κοινῆ τῶν τελῶν προληπτέα γήματα.
ἑξῆς δὲ τὰ ἐκάστου ἴδια. Τὰ μὲν οὐκ κοινῆ τῶν τελῶν προληπτέα γή-
μάτων εἰσὶν, οἱ ἰσμοὶ, καὶ διαιρέσεις τῶν τε προτάσεων, ὄρων, καὶ
συλλογισμῶν.

Τί ἐστὶ πρότασις, καὶ ὅσα ὡς διαίρεται.

Πρότασις οὐκ καὶ ἀπόφανσις τῶν μὲν ὑποκειμένων εἰσὶ ταῦτα, χίσει
μὲν ἁπλοῦς. καθ' ὅσον γὰρ ἐρμηνεύετε καὶ εἰς φῶς ἄγει τὰ
πρὸς ἡμετέρας ψυχῆς παθήματα, ἀπόφανσις εἶρηται. καθὸ δὲ παρὰ τοῦ
ἐρωτῶντος ἐν ταῖς ἀσπείροις προτείνεται, ἡ μέρους γίνεται τοῦ συλλογισ-
μοῦ, πρότασις λέγεται. ὅθεν καὶ ἀσπείροις πολλαχῆς τὰς προτάσεις κα-
λεῖ ὁ φιλόσοφος κατὰ ζῆλον τῶν γεωμετρικῶν. ἅτινα εἰσὶν αἱ γραμμαί,
διὰ τὸ ἰσομοίως καὶ ἐκ τῶν ἀποτάσεων ἀποτελεῖσθαι τὰ γήματα τῶν συλλογι-
σμῶν, ὡς περὶ καὶ ἐκ τῶν γραμμῶν τὰ κατὰ γεωμετρίαν γήματα. Αὐτῶν
οὐκ ἁπλοῦς λαμβανομένη ἡ πρότασις, (καὶ καὶ ἀπλῶς συλλογιστικῶν ὁ
Ἀριστοτέλης καλεῖ) εἰρίζεται τῶν φιλοσόφῳ κἀνταῦθα, ὡς περὶ καὶ ἐν τῷ
περὶ Ἑρμηνείας, ὅτι ἐστὶ λόγος καταφατικός τινός κατὰ τινός, ἢ ἀποφα-
τικός τινός ἀπό τινος. οἷον ὁ ἀνθρώπος ἐστὶ λογικός, ἢ ὁ ἀνθρώπος ἐκ
ἐστὶ λίθος. ὧν ἡ μὲν ἐστὶ καταφατική, ἢ τὸ λογικὸν κατὰ τὸν ἀνθρώπου κα-
ταφάσκουσα. ἢ δὲ ἀποφατική, ἢ τὸν λίθον ἀποφάσκουσα τούτου. Ὅτι δὲ
αἱ μὲν αὐτῶν ἀπλῆ εἰσὶν, αἱ δὲ συνθεταί, αἱ δὲ ἑσπικαί, ἄλλαι δὲ
ὑποθετικά, καὶ τὰ ὅμοια, κατὰ τίτε κοινωνοῦσι, καὶ κατὰ τί ἀσπείρου-
ται, ἐξ ὧν περὶ τῶν ἀποφάνσεων εἶρηται ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας, δῆλον
γίνεται τῶν καὶ μικρὸν ἐπισήσαντι. Ἐστὶ δὲ ὁ λόγος οὗτος ὑπογραφικός τῆς
συλλογιστικῆς προτάσεως, καὶ οὐκ ἁπλοῦς ἰσμός, ἢ δοκεῖ Ἀλεξάνδρῳ.
λαμβάνεται γὰρ ἐκ τῆς ἀπαλειθμῆσεως τῶν ὑπὸ τὸ ἰσμόν. ἐκ τῆς κα-
ταφάσεως, καὶ ἀποφάσεως, ὧν κατηγορεῖται, ἐδήλωσεν αὐτῶν, ὅπερ δια-
κριτικῶν μᾶλλον προσήκει, ἢ ἰσικῶν λόγῳ. Τούτο δὲ γινώσκειται ὁπλι-

κα τὸ

κα τὸ ὡς γένος λαμβανόμενον, οὐκ ἔστι τις ἄλλη φύσις παρὰ τὰ ὧν κατηγορεῖται, ἐδὲ γένος κυρίως. τὴνικαῦτα γὰρ μὴ ἔχοντες διὰ τῆς καθολικωτέρων τὴν φύσιν δηλῶσαι τοῦ ἑριστοῦ, ἀγαπῶμεν δι' ἀπαιρημένης ὡς τῆς σημαινομένης δηλοῦν τὸ κοινῶς λεγόμενον. Ἐπεὶ οὐκ καὶ ὁ ἀποφαντικὸς λόγος ὁ ἀντὶ γένους ἐνταῦθα παραληφθεὶς, οὐ δὲ μία ἄλλη ἐστὶ φύσις παρὰ τὴν κατάφασιν ἢ ἀπίφασιν, ἐν αἷς αὐτοῦ τὸ εἶναι, διάτοι τὸ αὐτὸ οὐδὲ γένος ἐστὶν ἀπλῶς, οὐδὲ ὄρισμός κυρίως ὁ λόγος, ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον ὡς γένος παραλαμβάνεται. Ἐφαρμόττει δὲ ὁ λόγος οὐ πάσῃ πρότάσει, ὡς ὁ αὐτὸς παρασημειοῦται Ἀλέξανδρος. οὐ γὰρ τῇ ὑποθετικῇ, ἥς τὸ ἀληθὲς ἢ τὸ ψεῦδος οὐκ ἐν τῇ τί κατάτινος, ἢ ἀπότινος, ἀλλ' ἐν ἀκολουθίᾳ ἢ μάχῃ διορίζεται. ἰδίως οὐκ ἐφαρμόττει τῇ κατηγορικῇ, καὶ ταύτῃ καθόλου, καθέσθην εἰς συλλογισμὸν παραλαμβάνεται, ἢ καλεῖται συλλογιστικὴ.

Διαίρεσις Προτάσεως.

Διαιρεῖ δὲ ταύτῃ ὁ Φιλόσοφος ἐπὶ τοῦ παρόντος τελεχῶς, κατὰ ποιότητα, ποσότητα, ἢ κατὰ τὴν ὕλην. Καὶ Ποιότης μὲν ἐστὶν ἢ ἐν ταῖς προτάσεσι, τὸ τὴν μὲν, καταφατικὸν εἶναι, τὴν δὲ, ἀποφατικόν. Ποσότης δὲ τὸ τὴν μὲν, καθόλου, τὴν δὲ μερικόν. περὶ ὧν ἄλλοις εἴρηται ἐν τῇ περὶ Ἑρμηνείας. Τρίτῃ ἐστὶ διαίρεσις, καθ' ἣν ἢ μὲν Ἀποδεικτικὴ λέγεται, ἢ δὲ, Διαλεκτικὴ, ἢ ἡ λοιπὴ παρὰ ταύτας Σοφιστικὴ, ἢ τις κατὰ τὴν ὕλην διαίρεσις λέγεται. Ἐστὶ δὲ Ἀποδεικτικὴ πρότασις ἢ ἐν ἀναγκαίᾳ ὕλῃ, ἀληθὲς εἶσα αἰεὶ, καὶ διὰ τῆς ὅξ ἀρχῆς ὑποθέσεων εἰλημμονή, ἀκόλουθος δηλονότι ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις, καὶ ταῖς οἰκείαις τῆς προκειμένης ἐπιστήμης ἀρχαῖς τε καὶ ὑποθέσεσιν. Ἡ δὲ Διαλεκτικὴ, λῆψις ἐστὶ τοῦ φαινομένου καὶ ἐνδόξου, καὶ ποτὲ μὲν ἀληθὲς, ποτὲ δὲ ψευδὲς εἶναι δυναμένη. περὶ ἧς ἐν τοῖς Τοπικοῖς ἰδίᾳ πραγματεύεται ὁ Φιλόσοφος. Σοφιστικὴ δὲ ἐστὶν, ἢ ἐνδόξος μὲν φαινομένη, ταῖς ἀληθὲς δοκῶσα, αἰεὶ δὲ ψευδομένη. ἐν αἷς πάσαις ἐμοίως ὁ κοινὸς ὑποθετικὸς τῆς προτάσεως ὅρος ἐφαρμόττει. ἐκάστη γὰρ τούτων ὁμοίως ἐστὶν ἀποφαντικὸς λόγος τινὸς ἀπότινος, ἢ καταφατικὸς τινὸς κατάτινος. Διαφέρει δὲ ἀποδεικτικῆς ἢ διαλεκτικῆς λόγω διττῶ, κατὰ τε τὴν ἡμετέραν χρῆσιν, καὶ τὴν τῆς ὑποκειμένων πραγμάτων ὕλην. καὶ μὲν τὴν ἡμετέραν χρῆσιν, ὅτι ἢ μὲν ἀποδεικτικὴ, λῆψις ἐστὶ πατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως, τοῦτε ἀληθὲς

ληθούς ὄντες, καὶ ἀκολούθου ταῖς εἰκείαις ἀρχαῖς π, καὶ ὑποθέσειν. ἢ δὲ διαλεκτικῆ, ἐστὶν ἐρωτήσεις τῆς ἀντιφάσεως, τυτέσι δὲ ἐρωτήσεως τῆς ἀντιφάσεως, λαμβανομένη. ὅλης γὰρ τῆς ἀντιφάσεως, ἢ δυνάμει, ἢ ἐνεργείᾳ ἐν τῇ ἐρωτήσει προτιθεμένης, λαμβάνει τὴν δοθεῖσαν ὁ ἐρωτῶν. Ἀλλ' αὐτὴ μὲν ἢ διαφορά τότε νυν ἔχον παραιτητέα. οὐ γὰρ διαφέρει πρὸς συλλογισμῶν γένεσιν κατάγε τὴν παρούσαν διάσκεψιν. καὶ γὰρ ὁ ἀποδεικνύων καὶ ὁ ἐρωτῶν ἐμοίως συλλογίζεται, λαβὼν τὴν κατάτικὸν ὑπάρχειν, ἢ μὴ ὑπάρχειν. ἢ δὲ κατὰ τὴν ὕλην αὐτῶν διαφορά γενικῶς λαμβανόμενῃ, χρήσιμος ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα γίνεται.

Περὶ Ὄρου.

Ε Χρῆν εἰπεῖν προσεχῶς μετὰ τὴν διαίρεσιν τῆς προτάσεων περὶ ἀντιφάσεως τῆς αὐτῆς, ἀλλ' ἵνα μὴ μεταξὺ ἀμφισβητῆται ὁ ὅρος ἐξ ἧς αἱ προτάσεις εἰς οὓς ἀναλύονται, δεῖν ἐγγραφεῖν καὶ περὶ πύτου ἐλίγ' αὐτὰ διαλαβεῖν. Εἴρηται δὲ ἐνταῦθα Ὄρος κατὰ μεταφορὰν ὑπὸ τῆς ἐν ἀρχαῖς, καὶ χωρίοις ὀροθεσίῶν, οἷς ἐσχάτοις ἐκείνα περιγράφεται, καὶ τῆς ἄλλων χωρίζεται, περὶ οὗ καὶ ἐν τοῖς προλεγομένοις ἀπάσης τῆς λογικῆς πραγματείας πλατύτερον εἴρηται. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῖς προτάσεσι τότε κατηγορούμενον, καὶ τὸ ὑποκείμενον, οἷον ἀποπερματισμοὶ τινες τούτων τυγχάνουσι, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχοντα, ἐν τῇ ὀροθεσίᾳ ἐπὶ τῆς χωρίων, καὶ τὰ πέρατα ἐπὶ τῆς ρημάτων, ὅροι καὶ ταῦτα ἠκούσαν. Ὀρίζεται δὲ τῷ φιλοσόφῳ ὁ ὅρος, ὅτι ἐστὶν εἰς ἐν διαλύεται ἢ πρότασις, οἷον τότε κατηγορούμενον, καὶ τὸ ὑποκείμενον.

Διαίρεσις τῶν Ὄρων.

Εἴσι δὲ οἱ Ὄροι δύο μόνον, Ἰποκείμενος καὶ Κατηγορούμενος. πλείους δὲ ἐν μιᾷ προτάσει ὑπάρχειν ἀδύνατον, ὡσπερ ἀδύνατον καὶ πλείους τῆς ἑξῆς ὄρων ἐν ἐκάστῳ ὑπάρχειν συλλογισμῶν. τὸ γὰρ ἐστὶ προσκατηγορούμενον, καταφατικῶς μὲν λεγόμενον, συνδέσειν σημαίνει τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ἀποφατικῶς δὲ, διαίρεσιν, προσσημαίνον ἅμα καὶ τὸν χρόνον, ὡσπερ καὶ ὁ ἕρπης τὴν συνάφειαν τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον δηλοῖ. ἀλλὰ ταῦτα συνδέσμοι, ἢ ἕρπεις, ἢ συγκατηγορήματα, ἢ προσκατηγορήματα ρηθεῖν, ὅροι δὲ οὐκ αὐ ποτε. οὐκ ἐστὶ γὰρ τρίτος ἐν μιᾷ προτάσει παρὰ τὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον,

μειν, καὶ καὶ τινὲς ἄλλαι φωναὶ πλεονάσεις, καὶ οὐδὲ ἀπλῶς ἐκφέρεται τὸ ὑποκείμενον, ἢ τὸ κατηγορούμενον, ὅτι τὰ τοιαῦτα οὐδὲν λυμναίνονται τὸν τοῦ κατηγορουμένου, ἢ ὑποκειμένου λόγον. Ἔστι δὲ ὑποκείμενος μὲν ὄρος καθ' οὗ ἕτερον καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται. Κατηγορούμενος δὲ ὁ τῷ ὑποκειμένῳ ἐπιφερόμενος καὶ κατ' ἐκείνου ἀγορεύμενος. ὡς ἐπὶ ταύτης τῆς προτάσεως, ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ὑποκείμενον μὲν ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, καθ' οὗ τὸ ζῶον καταφάσκειται, κατηγορούμενον δὲ τὸ ζῶον, κατὰ τοῦ ἀνθρώπου λέγεται.

Περὶ ἀντιστροφῆς τῶν Προτάσεων.

Ἔστι δὲ Ἀντιστροφή ὀρθώτερον λαμβανομένη, ἰσοστροφίτις, ἢ ἰσοδυναμία, ἐστὶν ὅτε ἢ μετάθεσιν, ἢ ἀντίθεσιν τῶν ὄρων ἐπιδεχομένη. Θεωρεῖται δὲ τοῦλάχιστον ἐν δυσὶ. τὰ γὰρ ἰσοστροφουῦντα, σχετικῶς ἀναφέρονται πρὸς ἄλληλα, τοιαῦτα δὲ τοῦλάχιστον δύο. Γίνεται δὲ μάλιστα ἐν τρισίν, ἐν ὅροις, ἐν προτάσεσι, καὶ συλλογισμοῖς. Ἀλλ' ἢ μὲν τῶν ὄρων ἐν τῇ περὶ τῶν Πρὸς τι κεφαλαίῳ διείληπται ὅτι ὁ πατήρ ἐστὶν πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς πατὴρ ὡς υἱὸς, καὶ τὰ ἐξῆς. ἢ δὲ τῶν συλλογισμῶν ἐν (1) πῆς μετὰ ταῦτα, ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους διαφανωθίσειται. μόνη δὲ ἢ τῶν προτάσεων τὰ νῦν εἰς ἐξήτασιν πρόκειται. Ἡ μὲν οὖν κατὰ τὰς προτάσεις ἀντιστροφή, ἢ δοκεῖ Ἀλεξάνδρῳ, κοινωνία ἐστὶ δύο προτάσεων, κατὰ τοὺς ὅρους ἀνάπαλιν τιθεμένων, μετὰ τῷ σωμαληθῆσθαι. ἢς τρία εἰσὶν εἶδη. Πρῶτον ἐστὶν ἀντιστροφή ἀπλή. Δεύτερον σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφή. Καὶ τρίτον, ἐνδεχομένη ἀντιστροφή. Συμβαίνει δὲ τὴν ἀπλήν ἀντιστροφήν διχῶς γίνεσθαι. ἢ γὰρ μεταβάλλεται ἢ θέσις τῶν ὄρων, ὑπομενούσης τῆς αὐτῆς ποσότητος, καὶ ποιότητος τῆς προτάσεως. οἷον οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐστὶν ἵππος, καὶ οὐδεὶς ἵππος ἐστὶν ἄνθρωπος. καὶ ἢ τοιαύτη ἀντιστροφή, ἀπλῶς ἀπλή εἴωθε λέγεσθαι. καθ' ἣν ἢτε μερικὴ καταφατικὴ, καὶ ἢ καθόλου ἀποφατικὴ ἀντιστρέφει. ἢ δὲ καθόλου καταφατικὴ, ἀνκιστρέφει μὲν, ἐν τοῖς ἀντιστρέφουσιν, ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσι. Ἡ μὲν μενούσης τῆς αὐτῆς ποσότητος γίνεται ἢ ἀντιστροφή, κατὰ τὴν τῶν ὄρων ἀντίθεσιν, ὑπομενούσης τῆς αὐτῆς ποιότητος. οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, καὶ τὸ ζῶον ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ καλοῦσι ταύτην οἱ πολλοὶ καὶ συμβεβηκὸς ἀπλήν.

Ἡ δὲ σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφή γίνεται ὀπλιώκα αἰ ἀντιστρέφουσαι

ΑΛΛ

πρὸς

(1) Ἡ γὰρ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν περὶ τῶν

προτάσεις, οὐ μόνον διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ τὴν τάξιν τῶν ὄρων, ἀλλὰ καὶ κατὰ ποιότητα, τῶν αὐτῶν ὄρων, εἰς ἄρισμῶν ἀοριστων λεγομένων. οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, καὶ πᾶν τὸ μὴ ζῶον, ἐστὶ μὴ ἄνθρωπος. περὶ ἧς εἰτέπειτα ἔσται λόγος τῷ Φιλοσόφῳ. Ἐνδεχομένη δὲ ἐστὶ ἀντιστροφή ἐπιλωπικῆ ἢ πρότασις μεταβαλλομένης τῆς ποιότητος, τῷ αὐτῷ σώζει τῶν ὄρων θίσειν, οἷον τις ἄνθρωπος περιπατεῖ, τις ἄνθρωπος οὐ περιπατεῖ. ἢ τις οὐδὲ κυρίως ἐστὶν ἀντιστροφή. περὶ ἧς ὁ Φιλόσοφος ἐν κεφάλαιῳ β'.

Ἐπει οὖν τῶν προτάσεων αἱ μὲν μετὰ βότου προφέρονται, αἱ δὲ αὐτῷ βότου, καὶ τῶν μετὰ βότου, αἱ μὲν μετὰ βότου ἀναγκαίου, καὶ λέγονται ἀναγκαῖαι, ἐπαισδήποτε τῆς ὕλης ἐχούσης. οἷον ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαίως περιπατεῖ. αἱ δὲ μετὰ βότου ἐνδεχομένου, καὶ λέγονται ἐνδεχόμεναι, οἷον ἐνδεχομένως ὁ ἄνθρωπος περιπατεῖ, ἢ ἀναπνεῖ. Περιέχονται εἰ ταῖς μὲν ἀναγκαῖαις καὶ αἱ ἀδύνατοι. τὸ γὰρ ἀδύνατον περιπατεῖν, ἀναγκαῖον μὴ περιπατεῖν. καὶ τὸ ἀναγκαῖον περιπατεῖν, ἀδύνατον μὴ περιπατεῖν. ὑπὸ δὲ ταῖς ἐνδεχομέναις καὶ αἱ καὶ τὸ δυνατὸν προτάσεις περιέχονται. τὸ γὰρ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον ταυτὰ εἰτὶ καταπάντα ὡς ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας εῖρηται. Τὰς δὲ μηδενὸς διμοιρούσας βότου, τὸ ὑπάρχειν προτάσεις ἐνταῦθα ὁ Φιλόσοφος ἐκάλεσεν. οἷον ἄνθρωπος περιπατεῖ, ἄνθρωπος ἀναπνεῖ.

Τῶν μὲν οὖν τῷ ὑπάρχειν προτάσεων, ἢ μὲν καθόλου ἀποφατικῆ πρὸς ἑαυτῷ ἀντιστρέφει, ταυτέσι κατὰ τὴν ἀπλῶς ἀπλῶ ἀντιστροφῷ, φυλαττομένου σὺν τῷ ποιῶ καὶ τῷ ποσοῦ τῷ αὐτοῦ. οἷον εἰς ἵππος λίθος. καὶ εἰς λίθος ἵππος. ὁμοίως δὲ καὶ ἢ κατὰ ἀντίφασιν ταύτη ἀντικειμένη μερικῆ καταφατικῆ ἔχει. ἀληθοῦς γὰρ οὐσης τῆς, τις ἄνθρωπος ἔχει, σωμαλιθός, καὶ τὸ τί ἔχον ἐστὶν ἄνθρωπος. Ἡ δὲ ἑτέρα ἀντίφασις, οὐχ ὁμοίως ἔχει. ἢ μὲν γὰρ καθόλου καταφατικῆ οὐ πρὸς ἑαυτῷ ἀντιστρέφει, ἀλλὰ πρὸς τῷ μερικῷ καταφατικῷ, ὅπερ ἐστὶν εἰπεῖν ἀντιστρέφει κατὰ τὴν ἀπλῶ ἀντιστροφῷ κατὰ συμβεβηκός. ἀληθοῦς γὰρ οὐσης τῆς πᾶς ἄνθρωπος ζῶον, οὐκ ἔτι καὶ ἢ πᾶν ζῶον ἄνθρωπος ἀληθές, ἀλλ' ἢ ἐπὶ μέρους, ἢ τὸ ζῶον ἐστὶν ἄνθρωπος. Ἡ δὲ μερικῆ ἀποφατικῆ, εἴτε πρὸς ἑαυτῷ, οὔτε πρὸς ἑτέραν ἀντιστρέφει. εἰ γὰρ ἀληθές, οὐ πᾶν ζῶον ἐστὶν ἄνθρωπος, ἢ καὶ ἢ ἀληθές καὶ ἢ εἰ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον. αἰδὲ εἰ ἀληθές, οὐ πάντα ἄνθρωπον εἶναι λίθον, ἔσται ἀληθές καὶ τινα λίθον εἶναι ἄνθρωπον, ἢ περ ἐστὶ μερικῆ καταφατικῆ.

Ἀντι-